

Í GØTU EIN DAG

Í GØTU EIN DAG. HAR HENDI EITT UNÐUR. EITT SINDUR. UM GØTU SUM MENTANARBYGD. TAÐ HENDI, SUM SO NÓGV ANNAÐ TÝDNINGARMIKIÐ, VIÐ FLUTNINGSBANDIÐ Á EINUM FLAKAVIRKIÐ.

Arni Zachariassen

g var stutt síðani komin heim eftir at hava búð í Danmark og eg stóð og hugsaði um hvussu tað bar til at fótbólturin hevði hallir og vallir og góðar umstøður at virka undir, greiðir Jón Tyril frá.

- Hvi hevði tónleikurin einki sovrðið?

Vit sita rundanum køksborðið inni í dalinum í Gøtu og drekka hvør sín einfalda kopp av kaffi, meðan hann greiðir frá hvussu tónleikafelagið Grót byrjaði.

- Svarið var, at fótbólturin hevði skipað seg. Og tað kendist greitt fyri mær, at vildi eg hava góðar umstøður til tónleikin, so mátti tónleikurin somuleiðis skipa seg.

Grót

Stutt eftir kallaðu Jón Tyril og Eiler Hansen inn til fund og við stóði í eini útskrift av viðtøkunum hjá gamla LiF, varð Grót stovnað. Hetta var í 1998.

Og so varð grótið farið á rull í Losjuni í Gøtu.

- Umhvørvið kring Losjuna í Gøtu mitt í 90'unum og frameftir var vælsignað við einum góðum blandi av óvanliga gávaðum tónleikarum og fólki við eldhuga og virkisfýsni, sigur Niels Uni Dam, tónleikaummælari.

- Hetta var eitt gott bland. Tí her vóru fólk, ið skaptu tónleik, og fólk, ið skaptu karmar. Støðið á tónleikinum [í Føroyum] hækkaði av hesum.

Í umhvørvinum, sum Grót legði lunnar undir, vaks ein hópur av bólum og tónleikarum fram. Nøkur ár seinni, í 2002, var G! Festivalurin á skránni fyri fyrstu ferð. Og í meira nýggjari tíð byrjaði Jón Tyril HOYMA. Tónleikafelagið Grót er enn til og skipar regluligar fyri konsertum. Eini 600 limir eru í felagnum.

Nøkur nøvn, sum meira ella minni beinleiðis hava havt nakað við Grót umhvørvið at gera eru millum annað Clickhaze, Eivør Pálsdóttir, Orka, Høgni Lisberg, Gestir, Petur Pólson og Boys in a Band. Elektroniska tónleikarakið, sum hevur gjørt seg galdandi í Føroyum seinasta áratíggju ella so, vaks seg frá áhugamáli hjá einstaklingum til mentan á pallinum í Grundini á G! Festivalinum. Festivalurin hevur veitt ein pall fyri einum breiðum úrvali av tónleikanøvnum av øllum sløgum úr øllum landinum.

Mentan í Gøtu er tó meir enn tónleikur. Sjónleikir í Losjuni seinastu árin hava verið serstakliga væl umtøktir. Ítrótturin, serliga fótbólturin, er líka væl

Mynd: Olaf Olsen

umtøktur sum altíð. Í Gøtugjógv er kanska mest átrúnaðarlaga grannalag í Føroyum: Nýggja Gøtu kirkja liggur hinumegna vegin frá brøðrasalinum Filadelfia og einum missiónshúsi í ger. Gamla bygdin í Norðragøtu er eitt væl umtøkt og vitjað ferðafólkamál. Einstøk listafólk innan málningalist, skaldskap, myndatøku, byggi- og filmslist eru at finna stroydd runt í øllum byggunum.

Hendan greinin setur tó ljóskastaran á tónleikin. Tí tað er við tónleikinum, at Gøta kanska einamest hevur sett síni fingramerki á mentanarlívið í Føroyum.

Kill the jantelaw!

Er tað ein hugburður ella andi í Gøtu, sum ikki er at finna í sama mun aðrastaðni, sum liggur aftanfyrir lutfalsliga stóra tónleika- og mentanarvirksemi?

- Kanska mentanin er eitt sindur øðrvísi her enn summa aðrastaðni. Hon hevur kanska eitt sovrðið tvist. Tað er í lagið at vera løgin. Og eg haldi kanska, at jantelógin hevur ikki eins nógv vald her, sum onkra aðrastaðni, sigur Jón Tyril.

Jón Tyril vísir til vinnulívið í bygdini, sum gjøgnum árin hevur klárað seg sera væl. Og eitt nú tá ið kreppan herjaði fyrst í 90'unum, rakti hon langt frá eins hart í Gøtu sum nógv aðrastaðni.

- Fólk hava altíð sagt, at vinnulívsfólkini her tora at gera tingini uppá sín egna máta. Tað rokni eg við er ein partur av tí. Og eg haldi at tónleikaumhvørvið var ávirkað av sama hugburði. Vit hugdu ikki so nógv eftir

hvussu hini gjørdur tað, men gjørdur tað uppá okkara egna máta.

Jón Tyril vísir eisini á eitt samband ímillum mentan og trúarlív, sum kann hugsast at hava havt týdning. Fleiri av oddafólkunum bæði í Grót og G! Festivalinum høvdu tilknýti til samkomur, og tann bakgrundin, tá ið hon var sett inn í eitt høpi uttan fyri samkomugátt, hevði ið sær, at fólkinu gjørdur tingini eitt sindur øðrvísi, enn tað, fólk kendu til innan fyri tónleikatiltøk og sovrðið framanundan.

- Vit vóru trý í okkara flokki, sum ikki gingu til prest. So er man eitt sindur ein outsiders beinanvegin - uppá ein góðan máta, smáflennir Jón Tyril.

Solidaritetur

Júst hendan outsidersaðan er áhugaverð at eygleiða gjøgnum søguna hjá Grót. Upprunliga bar felagið

orð fyri at vera fyri alternativan tónleik, hvørs fjepparar gingu í ulpu, høvdu geitaskegg og eygleiddu skógvarnar. Og har var sannleiki í. Tónleikurin var nýggjur og øðrvísi, og mátin skipað varð fyri konsertum eisini. Men í Grót hevur altíð verið vítt til veggja. Tónleikasløgini, sum hava verið umboðað, eins væl og fólkinu, sum hava lutikið, hava verið fjølbroytt.

Tað, at tónleikarar á G! Festivalinum ikki hava búð á gistingarhúsi, men heima hjá fólki, og so alt fyrbrigdi HOYMA, har bygdafólk lata heim síni upp fyri tónleiki og gestum, sigur eitt sindur um fólksliga stuðulin tónleikurin hevur í Gøtu. Fert tú á eina Grót konsert í Tøting ein av komandi mánaðunum, er torført at seta fingurin á ein serliga demografiskan eginleika. Øll sløg av fólki eru umboðað.

Ein heilt serligur solidaritetur hevur verið ímillum bygdafólk í samband við Grót og alt tað, sum er sprottið har frá, sum hevur megnað at stýrt ímillum skerini av bygdaklandri og lokalpatriotismu. Hóast Grót hevur havt tað mesta av sínum virksemi í Gøtu, so hevur felagið, tónleikurin og tiltøkini ongantíð bara verið mannað av gøtufólki. Tað er bygdin ov lítil til. Leirvíkingar, fuglfirðingar og eysturoyingar sum heild hava altíð lyft sín týdningarmikla part.

Eysturkommuna kunngjórði í novembur í fjør, at hon fór at seta 10% av figgjarætlanini av einans til mentan. Í útvarpinum um tað mundi greiddi Hanna Jensen, forkvinna í mentanarnevndini, frá um týdningin av mentan fyri kommununa.